

СХВАЛЕНО
на засіданні педагогічної
ради Сумського дошкільного
навчального закладу (ясла-садок)
№23 «Золотий ключик»

протокол № 1 від 11.08 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач Сумського
дошкільного навчального
закладу (ясла-садок) №23
«Золотий ключик»
Надія ГРИМАЙЛО
«11» серпня 2021 р.

Освітня програма
Сумського дошкільного навчального закладу (ясла-
садок) №23 «Золотий ключик» м.Суми, Сумської обл.
на 2021/2022 навчальний рік

ЗМІСТ

	Вступ. Загальні положення	3
I.	Особливості організації освітнього процесу	4
II.	Пріоритетні завдання на навчальний рік, інноваційна, експериментальна діяльність	7
III.	Програмно-методичне забезпечення освітньої діяльності	9
IV.	Інструменти забезпечення якості освіти	12
V.	Інструменти проведення моніторингу освітнього процесу	13
VI.	Основні показники реалізації освітньої діяльності	13

ВСТУП

Освітня програма Сумського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) №23 «Золотий ключик» м.Суми, Сумської обл. розроблена відповідно Закону України «Про освіту», на виконання Базового компоненту дошкільної освіти, що є Державним стандартом дошкільної освіти України, інваріантна складова якої була реалізована Програмою розвитку дитини від народження до шести років «Я у Світі» за загальною науковою редакцією Кононко О.Л., рекомендованою МОН України (лист МОН України від 12.07.19р. №1/11-6326), парціальних програм, нормативних актів, що визначають єдиний комплекс освітніх компонентів для досягнення вихованцями результатів здобуття освіти.

Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №23 «Золотий ключик» розрахований для дітей віком від двох до шести (семи) років. Був заснований у 1979 році. Організація освітньої роботи в закладі освіти здійснюється відповідно до Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Конституції України, Конвенції «Про права дитини», Концепції національно – патріотичного виховання дітей та молоді, Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 234, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 14 квітня 2016 р. за № 563/28693, Положення про дошкільний навчальний заклад (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 № 305), листів Міністерства освіти і науки України від 03.07.2009 № 1/9-455 «Планування роботи в дошкільних навчальних закладах», від 27.09.2010 № 1/9 666 «Про організацію роботи з дітьми п'ятирічного віку», Інструктивно-методичних рекомендацій «Щодо організації фізкультурно – оздоровчої роботи у дошкільних навчальних закладах» (додаток до листа МОН України від 02.09.2016 №1/9 - 456), Інструктивно-методичних рекомендацій «Про організацію роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах» (додаток до листа МОН України від 02.09.2016 №1/9-454), власним Статутом, іншими законодавчими актами органів виконавчої влади.

Юридична адреса установи:

40030, Сумська область, м. Суми, вул. Ковпака, 27; електронна адреса: z.klyuchik23@ukr.net.

Засновником закладу освіти є Сумська міська рада. Засновник або уповноважений ним орган здійснює фінансування закладу, його матеріально-технічне забезпечення, надає необхідні будівлі з обладнанням і матеріалами, організовує будівництво і ремонт приміщень, їх господарське обслуговування, харчування.

Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №23 «Золотий ключик» є юридичною особою, має печатку і штамп встановленого зразка, бланки з власними реквізитами, ідентифікаційний код.

Форма власності – комунальна.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета програми: створення інтегрованої освіти, що реалізує право кожної дитини на якісну і доступну освіту, яка забезпечує організацію життєдіяльності в межах вікової компетентності дітей від 2 до 6(7) років із поступовим ускладненням змістовної наповнюваності на кожному віковому періоді.

Основні завдання програми:

- створення належних умов для функціонування освітнього закладу, який забезпечує розвиток, виховання і навчання дитини, реалізацію інтелектуальних, культурних, творчих можливостей дошкільників;

- удосконалення освітнього процесу за пріоритетним завданнями роботи на 2021/2022 н.р.;

1. вивчення концептуальних положень STREAM - освіти дошкільників, як нового інтеграційного підходу до розвитку, виховання, навчання дітей дошкільного віку;

2. формування мовленнєвої компетентності дошкільників на основі створення сучасного освітнього простору, сприятливого для гармонійного розвитку особистості дошкільника як гаранту готовності до Нової української школи та реалізації індивідуальних творчих потреб кожної дитини;

3. удосконалення роботи щодо модернізації системи фізичного виховання через різні форми рухової активності та впровадження в освітній процес новітніх здоров'язберезувальних технологій;

4. створення умов для підвищення та реалізації професійної майстерності педагогів щодо формування партнерської взаємодії з батьківською громадою з використанням в освітньому процесі ресурсів та технологій глобальної мережі Інтернет.

- удосконалення професійної компетентності педагогів;

- підвищення якості, доступності та ефективності освітнього процесу завдяки використанню ІКТ;

- оптимізація взаємодії з батьківською громадськістю;

- модернізація матеріально-технічної бази освітнього закладу.

Структура програми – інформаційні відомості; основні освітні завдання; загальний обсяг навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти; перелік, зміст і взаємозв'язок освітніх ліній, логічна послідовність їх вивчення; форми організації освітнього процесу; опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Перспективи виконання програми: сформованість мінімально достатнього та необхідного рівня освітніх компетенцій дитини перших 6(7) років життя, що забезпечує її повноцінний психофізичний та особистісний розвиток і психологічну готовність до навчання у школі. Визначені Базовим компонентом дошкільної освіти вимоги до обсягу необхідної інформації, життєво важливих умінь і навичок, системи ціннісних ставлень до світу та

самої себе відображені у програмі є обов'язковими для виконання всіма учасниками освітнього процесу.

Очікувані результати:

Для вихованців і батьків:

- кожному вихованцю будуть створені умови для повноцінного особистісного росту;
- міцний стан здоров'я дітей буде сприяти підвищенню якості їх освіти;
- забезпечення індивідуального психолого-педагогічного супроводу кожної дитини;
- кожна сім'я отримує консультативну допомогу у вихованні і розвитку дітей, право участі і контролю освітньої діяльності ЗДО;
- якість сформованості ключових компетенцій буде сприяти успішному навчанню дитини в школі;
- система додаткової освіти доступна і якісна.

Для педагогів:

- кожному педагогу буде надана можливість для підвищення професійної майстерності;
- кваліфікація педагогів дозволить забезпечити сформованість ключових компетенцій дошкільника;
- буде подальший розвиток умов для успішного освоєння педагогічних технологій;
- підтримка інноваційної діяльності.

РОЗДІЛ І. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Повна назва закладу дошкільної освіти:

Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №23 «Золотий ключик» м.Суми, Сумської обл..

Нормативно-правове забезпечення освітньої діяльності закладу дошкільної освіти:

- Закон України «Про освіту» (від 05.09. 2017 року № 2145-VIII).
- Закон України «Про дошкільну освіту» із змінами і доповненнями (від 11.07.2001 № 2628-III).
- Базовий компонент дошкільної освіти (затверджений наказом МОН України (від 12.01.2021, №33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція.
- Положення про заклад дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 № 305 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 2021 р. №86)
- Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді (затверджено наказом МОН України від 16.06.2015 №641).
- Наказ МОН України «Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форми власності» від 20.04.2015 № 446.

- Статут Сумського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) №23 «Золотий ключик» м.Суми, Сумської обл.
- Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів (затверджено наказом МОЗ України від 24.03.2016 №234).
- Примірний перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти (затверджений Наказом МОН України від 19 грудня 2017 року № 1633).
- Лист МОН України «Про організацію національно-патріотичного виховання у дошкільних навчальних закладах» (від 25.07.2016 №1/9-396).
- Лист МОН України «Щодо організації взаємодії закладів дошкільної освіти з батьками вихованців» (від 11.10.2017 №1/9-546).
- Лист МОН України «Щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти» (від 19.04.2018 №1/9 249).
- Лист МОН України «Про переліки навчальної літератури, та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти 2021/ 2022 н. р.» (від 09.08.2021 За № 1/9-404).
- Лист МОН України «Щодо окремих питань діяльності закладів дошкільної освіти у 2021/2022 навчальному році» (від 30.08.2021 №1/9-406).
- Інструктивно-методичні рекомендації "Про організовану і самостійну діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі" (№1 4/18-3082 від 26 липня 2010 року, розроблені МОН України й Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти).
- Інструктивно-методичні рекомендації «Щодо організації роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах» (від 02.09.2016 №1/9-454).
- Інструктивно-методичні рекомендації «Організація фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільних навчальних закладах» (від 02.09.2016 №1/9-456).

Мова навчання:

Українська

Режим роботи закладу:

Заклад працює за 5-денним навчальним тижнем. З 07.30 до 17.30 – працює 10 груп. Режим роботи 1 чергової групи – 07.00 - 19.00. Навчальний рік у закладі починається 1 вересня і закінчується 31 травня наступного року, літній період – з 1 червня по 31 серпня.

Мережа груп:

Кількість груп – 14, із них: 3 групи для дітей раннього віку (від 2 до 3 років), 3 групи для дітей молодшого дошкільного віку (від 3 до 4 років), 3 групи для дітей середнього дошкільного віку (від 4 до 5 років), 2 групи для дітей старшого дошкільного віку (від 5 до 6(7) років), 1 група різновікова для дітей середнього та старшого дошкільного віку, 2 групи компенсуючого типу з вадами мови (одна група для дітей старшого дошкільного віку, одна різновікова група для дітей середнього та старшого дошкільного віку).

Відповідно до Інструктивно-методичних рекомендацій від 26.07.2010 р. №1.4/18-3082 «Про організовану і самостійну діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі», для організації життєдіяльності дошкільників використовують такі види занять: тематичні, комплексні, інтегровані, контрольні-діагностичні та форми освітньої роботи: гурткова робота, індивідуальна робота, різновиди дитячих ігор, екскурсії у природне і соціальне довкілля, пошуково-дослідницька діяльність тощо.

Безперервний освітній процес у групах відбувається відповідно до орієнтовного тижневого розподілу занять, організовується як в першу так і в другу половину дня, здійснюється диференційований підхід з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Орієнтовний тижневий розподіл занять на тиждень складається відповідно до Наказу МОН № 446 від 20.04.15 року «Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах».

Тривалість занять становить:

- у групі раннього віку (3-й рік життя) – до 10 хвилин
- у групі молодшого віку (4-й рік життя) – до 15 хвилин
- у групі середнього віку (5-й рік життя) – 20 хвилин
- у групі старшого віку (6-й, 7-й рік життя) – 25 хвилин

Тривалість перерв між заняттями становить не менше 10 хвилин.

Орієнтовний тижневий розподіл освітнього процесу

Реалізація варіативної складової Базового компонента дошкільної освіти (Додаток 1).

Упродовж 2021/2022 навчального року в закладі планується функціонування гуртків, направлених на реалізацію завдань варіативної складової Базового компонента дошкільної освіти:

№	Назва гуртка	Вікова група	Керівник	Місце проведення
1	Хореографічний гурток «Пролісок»	старша група	Орлова О.В.	музична зала
2	Музичний гурток «Чарівні нотки»	старша група	Мартиненко В.М.	музична зала
3	Спортивний гурток «Степ-денс»	старша група	Яешник К.С.	спортивна зала

РОЗДІЛ II. ПРИОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ НА НАВЧАЛЬНИЙ РІК, ІННОВАЦІЙНА, ЕКСПЕРЕМЕНТАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ:

Завдання на 2021-2022 навчальний рік

На виконання Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», наказу МОН України від 12.01.2021 №33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту

дошкільної освіти) нова редакція», враховуючи досягнення і перспективи розвитку, недоліки та проблеми, що виникли, визначили основні напрями роботи педагогічного колективу закладу на 2021-2022 навчальний рік:

1. вивчення концептуальних положень STREAM - освіти дошкільників, як нового інтеграційного підходу до розвитку, виховання, навчання дітей дошкільного віку;

2. формування мовленнєвої компетентності дошкільників на основі створення сучасного освітнього простору, сприятливого для гармонійного розвитку особистості дошкільника як гаранту готовності до Нової української школи та реалізації індивідуальних творчих потреб кожної дитини;

3. удосконалення роботи щодо модернізації системи фізичного виховання через різні форми рухової активності та впровадження в освітній процес новітніх здоров'язбережувальних технологій;

4. створення умов для підвищення та реалізації професійної майстерності педагогів щодо формування партнерської взаємодії з батьківською громадою з використанням в освітньому процесі ресурсів та технологій глобальної мережі Інтернет.

Шляхи реалізації завдань:

- Особистісно-орієнтований підхід до кожного вихованця.
- Забезпечення наступності дошкільної та початкової ланок освіти.
- Блочно-тематичне планування.
- Організація розвивального середовища.
- Інтеграція різних видів діяльності.
- Використання освітніх технологій.
- Співпраця з родинами вихованців на засадах партнерства.

Завдання педагогічного колективу на літній період 2022 року:

1. Оздоровчі завдання:

- створення оптимальних умов для зміцнення здоров'я вихованців, збереження їх життя та подальшого формування життєвої компетенції шляхом упровадження сучасних здоров'язбережувальних та здоров'яформувальних освітніх технологій;
- дотримання розпорядку дня з урахуванням чергування фізичних, психічних навантажень та відпочинку дітей, забезпечення максимального перебування їх на свіжому повітрі, відповідності тривалості сну віку дітей;
- оптимізація рухового режиму та самостійної ігрової діяльності дітей протягом дня як важливої складової фізичного розвитку дошкільників;
- забезпечення умов для загартування дитячого організму.

2. Освітні завдання:

- спрямування освітньої роботи на інтеграцію різних видів діяльності, реалізацію особистісно-орієнтованого підходу до дітей;
- розвиток пізнавальних здібностей дошкільнят засобами ознайомлення дітей з природою влітку, використання епізодичних та довготривалих

спостережень, дослідницько-пошукової роботи з дошкільниками, художньої літератури;

– збагачення практичного досвіду дітей через залучення до різних специфічних видів дитячої діяльності.

Інноваційна діяльність.

У 2021/2022 навчальному році заклад буде працювати над вивченням та впровадженням таких інноваційних методик та технологій:

<i>№ з/п</i>	<i>Назва технології</i>	<i>Хто впроваджує</i>	<i>Контингент вихованців</i>
1.	Технологія розвитку логічного мислення Х. Кюїзенер	Боровик В.В., Попова Л.В.	Діти 5-6-го року життя
2.	Технологія раннього навчання читання М. Зайцева	Нікітенко О.В.	Діти 4-го року життя
3.	Авторська методика «Розвивальне читання» Л. Шелестова	Шапошник Н.О., Миколенко Л.Я.	Діти 6-го року життя
4.	Спадщина В. Сухомлинського	Всі педагоги	Діти 4- 6 го року життя
5.	Теорія розвитку винахідницьких завдань	Всі педагоги	Діти 4-6-го року життя
6.	Технологія саморозвитку Марії Монтессорі	Педагоги груп раннього та молодшого дошкільного віку	Діти 2-4-го року життя
7.	Наочне моделювання	Всі педагоги, вчителі-логопеди Царькова Т.М., Нагаєвська О.І.	Діти 5-го року життя
8.	Технологія "Художнє слово і дитяче мовлення (Н.В. Гавриш)	Всі педагоги	Діти 4-6 го року життя
9.	Технологія «Чудеса на піску» Т.М. Грабенко, Т.Д. Зінкевич-Євстигнєєва	Яременко А.П., Євпалова К.В., Царькова Т.М., Телелюхіна І.В.	Діти 4-6 го року життя
10.	Методика розвитку творчих здібностей на заняттях з малювання	Всі педагоги	Діти 4-6 го року життя
11.	Методика Н. Гавриш використання коректурних таблиць	Всі педагоги	Діти 4-6 го року життя
12.	Бізіборд	Литвиненко С.Д., Миколенко С.Д.,	Діти 4-6 го року життя

		Шапошник Н.О.	
13.	Мнемотехніка	Всі педагоги	Діти 4-6 го року життя
14.	Здоров'язберігаючі технології	Всі педагоги, інструктор з фізичного виховання Яешник К.С.	Діти 2-6 го року життя

РОЗДІЛ III. ПРОГРАМНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

З метою реалізації інваріантної та варіативної складових змісту дошкільної освіти в 2021/2022 навчальному році в закладі будуть реалізовуватись комплексні та парціальні програми дошкільної освіти:

<i>№ з/п</i>	<i>Назва</i>	<i>Автор</i>	<i>Документ про надання грифа</i>	<i>Група, у якій реалізується</i>	<i>П.І.П. педагогів</i>
Комплексні програми					
1	Програма розвитку дитини від народження до шести років «Я у Світі»	під керівництвом Олени Кононко	Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (лист МОН № 1/11-6326 від 12.07.2019)	Усі вікові групи	Вихователі всіх вікових груп
Парціальні програми					
1	Програма хореографічної діяльності дітей від 3-х до 7-ми років «Дитяча хореографія»	А. С. Шевчук	(Лист ІТЗО від 05.05.2015 р., №14.1/12-Г-255)		Музичний керівник Орлова О.В.

Програми гуртків					
1	Хореографічний гурток «Пролісок»	Програма хореографічної діяльності дітей від 3-х до 7-ми років «Дитяча хореографія» А. С. Шевчук	Схвалено для використання в дошкільних навчальних закладах комісією з дошкільної педагогіки і психології Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (Лист ПТЗО від 05.05.2015 р., №14.1/12-Г-255)	Старша група	Орлова О.В.
2	Музичний гурток «Чарівні нотки»	Програма оздоровчо-освітньої роботи з дітьми старшого дошкільного віку «Веселкова музикотерапія» І.А. Малашевської	Схвалена для використання в дошкільних навчальних закладах комісією з дошкільної педагогіки та психології Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти та науки України (лист ПТЗО від 25.02.2015 №14.1/12-Г-54)	Старша група	Бурда І.В.

3	Спортивний гурток «Степ-денс»	Яешник К.С., інструктор з фізичного виховання ЗДО №23 «Золотий ключик»	схвалена до використання рішенням педагогічної ради ЗДО №23 (протокол №1 від 31 серпня 2021 року)	Старша група	Яешник К.С.
---	-------------------------------	--	---	--------------	-------------

РОЗДІЛ IV. ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Кадрове забезпечення

Загальна кількість працівників – 66, з них: педагогічного персоналу – 31 із них: завідувач-1, вихователів-24, практичний психолог - 1, інструктор з фізичної культури-1, музичні керівники - 2, вчителі-логопеди - 2, обслуговуючого персоналу – 35 осіб. Заклад повністю забезпечений педагогічними кадрами.

Матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності

У закладі функціонують: кабінет практичного психолога, вчителя-логопеда, методичний кабінет, медичний кабінет, музична та спортивна зала.

Відповідно до типового проекту будівлі до складу групових приміщень входять приймальні кімнати з індивідуальними шафами для одягу дітей та полицями для взуття; ігрові кімнати з набором меблів, ігровими та іншими осередками; спальні та санітарно-побутові приміщення. Всі приміщення групових кімнат відповідають санітарним, педагогічним, естетичним вимогам. Всі групові приміщення обладнано меблями відповідно до зросту дітей, сантехнікою, а також наочно-дидактичними посібниками, художньою літературою, спортивним обладнанням, іграшками тощо.

Предметно-просторове середовище закладу

Іграшками та навчально-ігровими посібниками заклад забезпечений відповідно Примірного переліку ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти, наказ МОН України від 19.12.2017р. № 1633 на 79%.

Музична зала забезпечена дитячими музичними інструментами: духові, струнні та шумові; дидактичними та музичними іграшками, мультимедіапроектною технікою, ноутбуком, піаніно, акустичною стереосистемою

Спортивна зала оснащена спортивним інвентарем, нестандартним фізкультурним обладнанням, піаніно.

РОЗДІЛ V. ІНСТРУМЕНТИ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Моніторинг рівня сформованості компетенцій дітей

Мета моніторингу – виявлення ступеня відповідності результатів діяльності дошкільного навчального закладу стандартам і вимогам дошкільної освіти.

Завдання моніторингу:

- безперервно спостерігати за динамікою розвитку закладу, своєчасно виявляти зміни і ті фактори, які викликають ці зміни;
- здійснювати тактичне і стратегічне прогнозування розвитку найважливіших процесів у дошкільному навчальному закладі;
- підвищувати мотивацію співробітників в галузі забезпечення якості освітніх послуг;
- залучати батьківську громадськість у процес поліпшення якості освіти.

Моніторинг сформованості основних компетенцій дітей дошкільного віку здійснюється у вересні і квітні за методичним посібником «Моніторинг досягнень дітей дошкільного віку згідно з базовим компонентом дошкільної освіти» (наказ МОН України від 12.01.2021 №33) за загальною редакцією Н.М. Шаповал, О.М. Кулік, Т.В. Киричук.

РОЗДІЛ VI. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Освітня програма Сумського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) №23 «Золотий ключик» у 2021/2022 навчальному році передбачає досягнення вихованцями на кінець дошкільного віку шкільної зрілості та сукупності компетентностей, які будуть сталою базою для їх подальшого особистісного розвитку в умовах Нової української школи.

Модель сформованості компетенцій випускника Сумського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) №23 «Золотий ключик»:

Освітній напрям «Особистість дитини»	
Рухова компетентність	<p>Здатність дитини до самостійного застосування життєво необхідних рухових умінь та навичок, фізичних якостей, рухового досвіду в різних життєвих ситуаціях. Результатом сформованої компетентності є задоволення природної потреби у руховій активності, що забезпечує оптимальний рівень фізичної працездатності, засвоєння та використання елементарних знань у галузі фізичної культури, сформованість умінь і навичок для вирішення рухових завдань у різних життєвих ситуаціях.</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес та потребу у фізичному вдосконаленні, емоційно реагує на власні досягнення у руховій сфері (пластичність, упевненість, виразність та естетика рухів). Демонструє стійку позитивну мотивацію до активної рухової діяльності, цінує чесність, товарицькість, підтримку в командних спортивних іграх, виявляє спритність, вміння боротися, вигравати і програвати. Виявляє позитивне ставлення до загартувальних та гігієнічних процедур.</p> <p>Сформованість знань: знає назви основних рухів, предметів та спортивних знарядь, усвідомлює роль фізичних вправ у розвитку та</p>

	<p>зміцненні організму. Здатна до пізнання основ фізичного розвитку. Знає та свідомо дотримується правил у рухливих, спортивних іграх та вправах (зокрема з елементами змагання). Знає про індивідуальний принцип користування гігієнічними засобами.</p> <p>Навички: має сформовані життєво необхідні рухові уміння та навички, розвинені фізичні якості, достатній руховий досвід, який дозволяє застосовувати адекватні фізичні зусилля відповідно до ситуації. Володіє власним тілом, свідомо реагує на елементарні потреби організму, витримує відповідно до віку фізичне навантаження. Виявляє вольові зусилля у руховій діяльності, координує рухи, уміє орієнтуватися в просторі. Здатна самостійно застосовувати руховий досвід у повсякденному житті, оцінює і регулює можливості власного тіла. Володіє основними рухами (ходьба, біг, стрибки, лазіння, метання). Виконує з різних вихідних положень вправи на предметах, з предметами та без них. Володіє елементарними навичками загартування та особистої гігієни. Прагне бути охайною. Самостійно виконує основні гігієнічні процедури. Без нагадування дорослого користується основними гігієнічними засобами та предметами догляду за тілом. Намагається контролювати власну поставу; усвідомлює вплив постави на здоров'я, естетику рухів; виконує комплекс вправ для запобігання порушенням постави та плоскостопості.</p>
Здоров'язбережувальна компетентність	<p>Здатність дитини до застосування навичок здоров'язбережувальної поведінки відповідно до наявної життєвої ситуації; дотримання основ здорового способу життя, збереження та зміцнення здоров'я у повсякденній життєдіяльності.</p> <p>Результатом розвитку цієї компетентності є потреба в опануванні способами збереження та зміцнення власного здоров'я, сукупність елементарних знань про людину та її здоров'я, здоровий спосіб життя; стійка мотивація еколого-валеологічної спрямованості щодо пізнання себе та довкілля, яка спонукає до використання навичок здоров'язбережувальної поведінки.</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє потребу в засвоєнні способів збереження власного здоров'я, орієнтованих на самопізнання та реалізацію особистої активності в житті. З повагою ставиться до людей, незалежно від їхньої статі, віку та стану здоров'я. Виявляє позитивне ставлення до національних та сімейних здоров'язбережувальних традицій, активних форм діяльності та відпочинку, культури харчування та загартування.</p> <p>Сформованість знань: усвідомлює цінність здоров'я, його значення для повноцінної життєдіяльності. Володіє уявленнями про основні чинники збереження здоров'я — рухова діяльність, правильне харчування, дотримання питного режиму, безпечна поведінка, догляд за тілом. Орієнтується в основних показниках власного здоров'я (гарне самопочуття, відсутність больових відчуттів) та здоров'я людей, які її оточують. Знає про існування різних захворювань, орієнтується в елементарних видах допомоги людині, яка хворіє. Здатна встановлювати елементарну залежність між здоровим розвитком</p>

	<p>людського тіла та повноцінним харчуванням. Називає основні групи продуктів харчування, відрізняє корисну їжу від шкідливої. Оперує назвами основних корисних напоїв, знає про їхню роль для розвитку організму. Розуміє виняткове значення питної води для здоров'я, орієнтується в ознаках спраги й голоду. Має цілісне уявлення про будову людського тіла. Визначає і правильно називає елементарні функціональні можливості людського організму. Орієнтується у призначенні та дотримується правил дбайливого ставлення до органів чуттів. Усвідомлює, що людина народжується, проходить різні етапи життєвого шляху — дитинство, юність, зрілість, старість. Має елементарне уявлення про статеву належність, орієнтується в ознаках своєї статевої належності. Диференціює поняття «безпечне» і «небезпечне», усвідомлює важливість безпеки життєдіяльності (власної та інших людей). Знає правила поведінки з незнайомими людьми, орієнтується у правил поведінки з незнайомими предметами та речовинами; пожежної та електробезпеки; користуванні транспортом; в основних знаках дорожнього руху тощо. Знає правила безпечного перебування вдома, у закладі дошкільної освіти, на вулиці, на воді, льоду, ігровому, спортивному майданчиках. Усвідомлює, до кого можна звернутись за допомогою в різних ситуаціях.</p> <p>Навички: дотримується правил здоров'язбережувальної поведінки. Повідомляє дорослому про погане самопочуття, під його керівництвом виконує необхідні лікувально-профілактичні процедури. Уміє оцінювати поведінку власну та інших людей щодо дотримання здорового способу життя. Бере участь в оздоровчих та фізкультурно-розвивальних заходах. Дитина демонструє здатність скористатися номером телефону основної служби допомоги (пожежна, медична, поліція). Володіє навичками безпечної поведінки при агресивному поведженні однолітків, інших дітей або дорослих.</p>
Особистісна компетентність	<p>Освітній потенціал компетентності реалізується у творчій активності дитини у всіх специфічно дитячих видах діяльності (ігровій, пізнавальній, образотворчій). Виявляється в особистісних якостях дитини — від елементарних уявлень та позитивного ставлення дитини до свого внутрішнього світу (думок, почуттів, мрій, бажань, мотивів, планів, ідеалів, цілей, прагнень) до становлення основ її світогляду і розвиненості її свідомості (пізнавальної активності, емоційної сприйнятливості, позитивної налаштованості дій, думок, оптимістичними переживаннями, реалістичними намірами). Особистісну компетентність характеризує сформованість самосвідомості: ідентифікації себе зі своїм «Я», позитивної самооцінки, домагання визнання іншими її чеснот, уміння співвідносити «хочу» (мотиви, наміри), «можу» (знання, вміння навички), «буду» (регуляція поведінки та діяльності), здатність уявляти себе в минулому, теперішньому, майбутньому часі; орієнтування у своїх основних правах і обов'язках. Результатом сформованої компетентності є:</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення: приймає своє ім'я, демонструє інтерес, приналежність і повагу до своєї родини, її традицій і звичаїв. Виявляє інтерес до свого внутрішнього світу (думки, почуття, бажання, мрії, ставлення). Орієнтується в основних емоціях і почуттях, усвідомлює,</p>

	<p>чого хоче (не хоче); може обґрунтувати своє ставлення. Має позитивну самооцінку та розуміє свою соціальну відповідальність у партнерських стосунках із однолітками. Виявляє переважно оптимістичне світовідчуття щодо свого сьогодення і майбутнього.</p> <p>Сформованість знань: має позитивне уявлення про себе (Я — хороша / хороший), оперує займенником «Я», вирізняє себе з-поміж інших, орієнтується у своїх чеснотах і вадах, знає та усвідомлює свої права, права інших, обов'язки, статеvu, родинну, соціальну приналежність та саму себе в часі, просторі тощо. Розуміє своє місце в системі людської життєдіяльності — у сім'ї, групі однолітків, соціально-комунікативному просторі, у різних видах діяльності. Правильно називає основні ознаки різних вікових періодів (дитинство, юність, зрілість, старість). Диференціює добро і зло, здатна управляти собою, власною поведінкою в різних життєвих ситуаціях, оперуючи усвідомленими ціннісними орієнтаціями, позитивними мотивами.</p> <p>Навички: характеризує себе як він / вона, а в майбутньому чоловік / жінка. Прагне досягати поставленої мети особистої діяльності. Має навички обходитися своїми силами, самостійно в знайомих ситуаціях. За необхідності вміє звертатися по допомогу. Здатна встановлювати причинно-наслідкові та смислові зв'язки між подіями життя, своїми переживаннями. Адекватно реагує на різні життєві ситуації, управляє собою, намагаючись стримувати негативні емоції, співвідносить характер емоційної поведінки з її наслідками для інших. Передбачає результати своєї діяльності, знає їхнє значення для себе і тих, хто поряд, усвідомлює свою відповідальність за вчинене. Виявляє самоповагу (Я — хороша / хороший), повагу до інших (інші також хороші), власну гідність.</p>
Участь батьків	
<p>Підтримка батьками процесу формування особистості дитини може відбуватися шляхом:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розвитку рухових навичок: <ul style="list-style-type: none"> – дотримання спільних вимог щодо розпорядку дня, який відповідає віковим особливостям дитини; – допомоги дитині у виконанні щоденних гігієнічних процедур, загартовувальних процедур, доступних в домашніх умовах; – заохочення дитини до активної рухової діяльності вдома та на вулиці, проведення спільних ігор, розваг, інших форм спортивного дозвілля; – прогулянок на свіжому повітрі за різних погодних умов; • розвитку здоров'язбережувальних навичок: <ul style="list-style-type: none"> – створення вдома сприятливого середовища за родинними традиціями здоров'язбереження, роз'яснення користі та шкоди певних дій як для власного здоров'я, так і членів родини; – зацікавлення і заохочення дитини до вживання корисних для здоров'я продуктів харчування; – закріплення в різних життєвих ситуаціях навичок безпечної поведінки вдома, на вулиці, громадських місцях; – використання художніх творів (казки, оповідання, вірші, твори живопису тощо) про здоровий спосіб життя; • розвитку самоставлення / самосвідомості дитини: <ul style="list-style-type: none"> – безумовного цілісного сприйняття дитини як повноцінного члена родини, а саме: поваги 	

до її потреб та бажань, її емоційної підтримки та заохочення; врахування вподобань та смаків, врахування думки дитини під час прийняття спільних рішень, надання їй відчуття безпеки та захищеності;

- узгодженості цінностей, виховних позицій та впливів між усіма членами родини;
- створення в родинних умовах простору для активної життєдіяльності дитини на побутовому та культурному рівнях;
- забезпечення щоденного позитивного емоційного, вербального та фізичного контакту з дитиною, вияв щирої зацікавленості та особистої участі у справах дитини (ігри, освіта, дозвілля, побут, спілкування тощо);
- забезпечення умов для набуття дитиною соціального досвіду взаємодії з однолітками та дорослими (відвідування місць громадського користування; гра та освіта з іншими дітьми; участь у культурних, мистецьких, громадських подіях тощо);
- позитивне ставлення до закладу дошкільної освіти, а також підтримка авторитету педагога, готовність включитися в розвивальну та/або корекційну роботу, ініційовану фахівцями психолого-педагогічного супроводу (педагоги, психологи, медики та інші профільні фахівці), що зумовлена індивідуально-типологічними особливостями та потребами в розвитку дитини.

Освітній напрям «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»

<p>Предметно-практична, технологічна компетентність</p>	<p>Здатність дитини реалізовувати творчі задуми з перетворення об'єктів довкілля з використанням різних матеріалів, що спираються на обізнаність із засобами та предметно-практичними діями, з допомогою дорослого чи самостійно у процесі виконання конструктивних, технічно-творчих завдань, завдань з моделювання. Результатом сформованої предметно-практичної, технологічної компетентностей є творче самовираження через сформовані предметно-практичні та технологічні дії в самостійній і спільній з однолітками діяльності.</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес і бажання до відтворення різних об'єктів навколишнього світу різними способами (конструювання, моделювання), засобами (різні види конструкторів), природним і штучним матеріалом та інструментами; емоційно реагує, переживає почуття радісного задоволення від процесу та результату власної і колективної предметно-практичної діяльності; надає перевагу у виборі цікавих, конструктивних, предметно-практичних завдань, які передбачають участь у суспільно значущій діяльності спільно з дорослими та іншими дітьми; виявляє інтерес і повагу до професій, демонструє позитивне емоційно-ціннісне ставлення до людської праці та професійної діяльності дорослих.</p> <p>Сформованість знань: виявляє обізнаність з предметами та їхніми властивостями, зокрема з матеріалами, з яких виготовляють речі (пластик, папір, метал, тканина, гума, глина тощо); має уявлення про виготовлення предметів довкілля (елементарні способи їх обробки: пошив, вирізання, видування тощо); знає та виконує правила техніки безпеки і роботи з інструментами. Розуміє важливість раціонального використання матеріалів, обережного ставлення до продуктів праці.</p> <p>Навички: володіє видами предметно-практичної діяльності: конструювання (з будівельного матеріалу, з паперу (оригамі, паперопластика), з природного матеріалу, з деталей конструкторів тощо), наочне моделювання (конструкцій, моделей, наприклад, часу:</p>
---	---

	<p>ранок-день-вечір-ніч, пір року: зима-весна-літо-осінь тощо), проектування, технічної творчості (створення конструкцій, споруд, технічних елементів). Вміє визначати мету, прогнозувати кінцевий результат, планувати послідовність дій, узгоджувати власні дії з діями партнерів.</p> <p>Демонструє сформованість умінь розглядати конструкції, виокремлювати їхні основні складові, співвідносити за розмірами, формами, розташуванням, аналізувати та оцінювати результат своєї роботи та роботи однолітків, вносити корективи, виправляти помилки. Турботливо ставиться до рукотворних виробів. Вміє використовувати зразки та намагається додати самостійні знахідки та рішення у створенні виробів, проявляє фантазію, винахідливість, імпровізує, використовуючи наявні ресурси, альтернативно застосовує предмети та матеріали, зважаючи на їхні властивості, генерує ідеї та заохочує товаришів бажанням їх реалізувати, прагне довести розпочату справу до логічного завершення.</p> <p>Виокремлює потрібну інформацію про об'єкти довкілля з малюнку, плану, моделі, схеми, порівнює різні моделі одного й того ж самого об'єкта. Долучається до рукоділля (handmade) з різними матеріалами з метою удосконалення навколишнього життєвого простору.</p>
<p>Сенсорно-пізнавальна, логіко-математична, дослідницька компетентність</p>	<p>Здатність дитини використовувати власну сенсорну систему в процесі логіко-математичної і дослідницької діяльності. Результатом є наявність пізнавальної мотивації, базису логіко-математичних, дослідницьких знань, набутих дитиною умінь і навичок (аналізу, порівняння, узагальнення, здійснення самоконтролю), пізнавальний досвід, що накопичується і використовується в різних видах дитячої діяльності.</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес до цікавих конструктивних завдань, пов'язаних із інтелектуальним напруженням; мотивована на дослідження об'єктів і явищ, пізнання нового; виявляє стійкий інтерес до дослідницького пошуку як у спеціально створених проблемних ситуаціях, так і у вільній діяльності; демонструє позитивне емоційно-ціннісне ставлення до математики, математичного матеріалу; виявляє внутрішню пізнавальну потребу виконувати логіко-математичні, дослідницькі завдання, демонструє інтерес до самостійного розв'язання цих завдань; відчуває задоволення від інтелектуальних труднощів, докладає вольових зусиль для їх подолання.</p> <p>Сформованість знань: має уявлення про основні математичні поняття «число», «величина», «форма», «простір», «час»; демонструє володіння знаннями і способами діяльності, які дають змогу розв'язувати пізнавальні суперечності; виявляє сформованість логіко-математичних уявлень у предметно-практичній і дослідницькій діяльності; знає і правильно називає еталони площинних та об'ємних геометричних форм, просторові напрями, одиниці вимірювання часу, параметри величини, усвідомлює зв'язки між кількісними, порядковими числівниками, просторовими, часовими поняттями; знає і свідомо використовує</p>

	<p>термінологію елементарної математики у власному мовленні; знає і розуміє елементарні правила безпеки під час проведення простих фізичних експериментів.</p> <p>Навички: встановлює залежності між числами натурального ряду, величинами, просторовими ознаками; володіє основними одиницями вимірювання часу, величини. Здатна спрямовувати сенсорні процеси відчуття, сприйняття, увагу на пізнання об'єктів довкілля; диференціювати сенсорні еталони за ознаками форми, величини, кольору, просторового розташування; здатна за допомогою власної сенсорної системи досліджувати предмети й об'єкти дійсного світу, виявляти в них спільне і відмінне; використовувати різні способи обстеження, раціональні прийоми порівняння, набуті у процесі взаємодії з дорослими і однолітками; доцільно, усвідомлено використовувати елементарні математичні знання в знайомих та нових пізнавальних ситуаціях; знаходити різні варіанти розв'язання логіко-математичних завдань; аналізувати, узагальнювати, класифікувати, групувати предмети, об'єкти за ознаками форми, величини, кількості, кольору, здійснювати серіацію, елементарне кодування властивостей та якостей предметів, об'єктів за допомогою символічних позначень; робити висновки та узагальнення, самостійно виправляти помилки, оцінювати результати власної роботи, наполегливо досягати кінцевої мети у розв'язанні логіко-математичних, пошуково-дослідницьких завдань.</p>
Участь батьків	
<p>Підтримка батьками процесу формування сенсорно-пізнавального простору, предметно-практичних дій дитини може відбуватися шляхом:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розвитку предметно-практичних та технологічних навичок: <ul style="list-style-type: none"> – забезпечення дитини необхідними матеріалами (конструкторами, папером, природним матеріалом, залишковим і допоміжним матеріалами) для самостійної творчої діяльності, настільно-друкованими іграми; – обговорення з дитиною призначення предметів та їх безпечного застосування; – розмов та бесід з дитиною про властивості та призначення предметів; – залучення до виконання доручень вдома (скласти іграшки, полити квіти тощо); – залучення дитини до рукоділля (handmade) з різними матеріалами з метою удосконалення навколишнього життєвого простору; • розвитку сенсорно-пізнавальних, логіко-математичних та дослідницьких навичок дитини: <ul style="list-style-type: none"> – використання у взаємодії з дитиною різноманітних інтелектуальних ігор (лабіринти, конструктори, кубики, мозаїки, ЛЕГО) іграшками, книжками пізнавального змісту (дитячі енциклопедії, художні твори, словники); – спільне розв'язання вправ, ігор, завдань, запитань математичного змісту під час прогулянок і спостережень у природі, пізнавальних розмов та бесід з дитиною; – організація та планування часу для спільних сімейних справ, життєдіяльності родини у вихідні / святкові дні: проведення спільних ігор і розваг, вікторин логіко-математичного змісту; – проведення елементарних дослідів та експериментів з матеріалами та речовинами із залученням дитини до коментування процесу дослідження та до спільного аналізу його результатів. 	
Освітній напрям «Дитина в природному довкіллі»	
Природничо-екологічна	Здатність дитини до доцільної поведінки в різних життєвих ситуаціях, що ґрунтується на емоційно-ціннісному ставленні до природи, знаннях її

компетентність	<p>законів та формується у просторі пізнавальної, дослідницької, трудової, ігрової діяльності.</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес до пізнання природи рідного краю, близького оточення, своєї держави України, цікавиться об'єктами і явищами планети Земля і видимих об'єктів Космосу. Емоційно реагує на природне довкілля; демонструє повагу до різних форм життя; позитивно реагує на ситуації взаємодії з різними об'єктами природи. Виявляє інтерес і готовність до діяльності, що забезпечує пізнання природи і формування навичок доцільної поведінки.</p> <p>Сформованість знань: має загальні уявлення про природу планети Земля і Всесвіту; розуміє, що Земля є частиною Космосу, а всі його об'єкти (зорі, планети, комети, метеорити тощо) знаходяться дуже далеко; володіє елементарними уявленнями про дослідження Космосу людиною; знає, що на планеті Земля є неживі і живі об'єкти природи; усвідомлює зв'язки між рослинами і тваринами, їхні функції в природі; встановлює залежність об'єктів природи від екологічних факторів; розуміє особливості та умови розвитку рослин (фази розвитку, екологічні фактори, поживність ґрунту, догляд), існування тварин (стадії розвитку, залежність від середовища існування, реакції на сезонні зміни; усвідомлює поділ рослин і тварин на групи; знає, що є дикорослі і культурні рослини; дикі, свійські тварини; знає правила поведінки з ними; володіє знаннями про основні властивості неживих об'єктів природи (повітря, вода, пісок, глина, каміння), які може виявляти під час елементарних дослідів; усвідомлює значення назв-характеристик окремих властивостей об'єктів та фізичних явищ навколишнього світу (твердість, м'якість, сипучість, в'язкість, плавучість, розчинність; швидкість, напрямок тощо); володіє назвами штучних матеріалів, виготовлених людиною із природної сировини (метал, гума, тканина, пластик, папір тощо); знає ознаки пір року і явищ природи. Усвідомлює, що життя людини неможливе без природи; обізнана з позитивним і негативним впливом людини на природне довкілля, проблемами довкілля, насамперед змінами клімату, і необхідністю заощаджувати енергію, воду, сортувати сміття тощо у повсякденному житті і має первинні навички такої поведінки; свідомо використовує знання про природу в різних видах діяльності та життєвих ситуаціях; орієнтується в діяльності людини, спрямованій на збереження, відтворення й охорону природи.</p> <p>Навички: дитина виявляє здатність спостерігати за природними об'єктами та явищами планети Земля та видимими об'єктами Космосу; спроможна класифікувати та групувати природні об'єкти рослинного й тваринного світу за характерними ознаками; здатна самостійно чи з незначною допомогою дорослого проводити нескладні досліди з пізнання властивостей об'єктів природи, спостерігати за явищами природи та помічати зміни у стані природи й погоди, оцінювати метеорологічні явища (температура повітря, вітер, опади тощо); здатна до адекватної поведінки на основі оцінки природних явищ та стану погоди. Здатна з допомогою дорослого вирішувати рослини, доглядати за домашніми улюбленцями та піклуватись про них; демонструє</p>
----------------	--

	<p>дотримання правил природодоцільної поведінки, навички бережливого ставлення до ресурсів; відгукується на пропозиції дорослого зберігати й покращувати природне довкілля чи надавати допомогу живим об'єктам природи.</p> <p>Навички, орієнтовані на сталий розвиток, виявляються у сформованості в дітей початкових уявлень про сталі дії і поведінку, усвідомленні необхідності збереження ресурсів планети й особистої причетності до цього; розвиненості ефективних звичок соціальної поведінки, економного споживання ресурсів та збереження природи.</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення: дитина мотивована на цінності сталого розвитку (дружні стосунки між людьми, раціональне використання природних ресурсів тощо). Виявляє небайдужість до природоохоронної діяльності дорослих, бажання брати участь у проведенні заходів, спрямованих на підтримку цінностей сталого розвитку. Виявляє дружнє ставлення до близьких і знайомих, що проявляється у дотриманні мовленнєвого етикету, наданні допомоги тим, хто її потребує, тощо.</p> <p>Сформованість знань: має початкові уявлення про дії та поведінку, орієнтовані на сталий розвиток, в екологічній, економічній та соціальній сферах повсякденного життя; знає про необхідність зменшення марних витрат сировини й кількості відходів. Знає і називає різні формули звернення, вітання, подяки і вміє обирати одну з них у залежності від ситуації спілкування. Співвідносить жести з добрими словами.</p> <p>Навички: може пояснити на елементарному рівні необхідність сталого способу власного життя, свідомо обирає дії, спрямовані на зміцнення власного здоров'я, виявляє відчуття особистої причетності до збереження ресурсів планети і власної країни. Здатна пояснити, чому потрібно економно витрачати воду, папір, електроенергію, як це пов'язано зі збереженням лісових, водних запасів планети, клімату; демонструє навички розумного споживання енергії, паперу та води. Здатна не лише усвідомлювати важливість правил у суспільному житті, смисл конкретного правила, а й уміти пояснити іншому, чому варто вчиняти так, а не інакше. Володіє і доречно вживає слова із широкої палітри мовних формул, необхідних для обслуговування різних ситуацій (вітальні слова, слова-звертання, прохання чи пропозиція допомоги, дякування, вибачення тощо); виявляє доброзичливе ставлення до людей, які її оточують, намагається підтримувати дружні стосунки з дітьми.</p>
Участь батьків	
<p>Залучення батьків у процес формування у дитини природничо-екологічної компетентності та навичок, орієнтованих на сталий розвиток, може полягати у:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формуванні у дитини поняття про себе як про мешканця планети Земля, від якого також залежить життя всього живого; • виявленні власної обізнаності та в ознайомленні дитини та інших членів родини з інформацією про те, як зберігають природні ресурси та дбають про довкілля в нашій країні та інших країнах світу; • наданні дитині власного прикладу відповідальної, розумної та виваженої поведінки щодо збереження ресурсів у повсякденному житті родини та розв'язання екологічних проблем власної громади; 	

- активної власної участі та участі дитини в акціях, спрямованих на благоустрій території та збереження довкілля у власній громаді чи місцевості: висаджування рослин, звільненні території від засмічення, підтримуванні чистоти вулиць і власного приміщення;
- формуванні у різний спосіб уявлень про екологічні проблеми свого міста, селища.

Освітній напрям «Гра дитини»

<p>Ігрова компетентність</p>	<p>Здатність дитини до вільної, емоційно насиченої, спонтанної активності з власної ініціативи, в якій реалізується можливість застосування наявних і освоєння нових знань та особистісного розвитку через прагнення дитини до участі в житті дорослих шляхом реалізації інтересів в ігрових та рольових діях в узагальненій формі. Ігровий процес як зона найближчого розвитку дитини вимагає збагаченого ігрового середовища і педагогічного супроводу дорослих і тому класифікація ігор відображає ступінь активності та свободи дитини в організації ігрової діяльності. Перша група ігор: самодіяльні вільні ігри (ігри-експериментування, сюжетно-відображувальні, сюжетно-рольові, режисерські, театралізовані). Друга група: ігри, що організовані за ініціативою дорослих з метою навчання (сюжетно-дидактичні, дидактичні (словесні, з іграшками, настільно-друковані), рухливі, конструктивно-будівельні) та з метою організації дозвілля (інтелектуальні, карнавальні, обрядові, драматизації, хороводи, ігри-естафети). Гра відіграє ключову роль у житті дитини дошкільного віку, і необхідно визнати самоцінність вільної гри дитини в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє стійкий інтерес та захоплення ігровою діяльністю, зацікавленість до реальних та уявлюваних ігрових подій, ігрового перевтілення та створення ігрових задумів, ситуацій, сюжетів та ігрових ролей. Мотивована на цінності групової солідарності у грі (людяність, відповідальність, справедливість, самовладання, дружність, позитивне спілкування, терпимість). Відповідально ставиться до вибору та виконання ігрової ролі; відтворює свої життєві враження у рольовій грі, використовуючи виразні засоби; виявляє повагу до думки іншого, емоційно реагує на зміни у правилах гри, демонструє інтерес до ігор інших дітей.</p> <p>Сформованість знань: має уявлення про різні види ігрової діяльності, види та назви ігор, у які можна пограти; знає дії у творчих іграх та в іграх з правилами; вміє залучати та приймати партнерів до спільної гри; обирає безпечне місце та атрибути для гри; знає зміст сюжетно-рольових, конструкторсько-будівельних, дидактичних, словесних, настільно-друкованих, рухливих зі співом і діалогом, режисерських, театралізованих, українських народних іграх; демонструє сформованість рольових способів поведінки; свідомо використовує норми та етикет спілкування в іграх; розуміє, як використовувати предметно-ігрове середовище для гри; знає ігри та іграшки в садочку та вдома, використовує їх у самостійних іграх; втілює свої життєві враження; встановлює причини та наслідки вдалої та невдалої гри; усвідомлює себе активним учасником ігрової</p>
------------------------------	---

	<p>діяльності.</p> <p>Навички: ініціює організацію ігор з іншими дітьми за власним вибором. Самостійно обирає тему для гри, моделює явища реального життя, розвиває сюжет на основі досвіду та знань, прикладах дорослих, з літературних творів і казок, дотримується правил рольової взаємодії (узгодження, рівності, управління тощо). Разом з іншими дітьми облаштовує ігрове середовище та самостійно чи з незначною допомогою розподіляє ролі. Дотримується правил гри до її закінчення та стежить, щоб усі учасники їх виконували. Уміє підпорядковувати власні дії ігровим задумам, приймати пропозиції інших дітей та узгоджувати їх з усіма учасниками ігрового процесу, використовувати в іграх різні іграшки відповідно до її змісту або предмети-замінники; конструювати ігрове поле за допомогою різних предметів та матеріалів згідно з темою. Уміє налагоджувати партнерські стосунки завдяки діалогічному спілкуванню на основі ігрового задуму, рольової взаємодії або особистих уподобань, проявляє товариську, толерантність, зважає на думку інших, стримує агресивні прояви, конструктивно розв'язує конфлікти, радіє спільному успіху, дотримується норм та етикету спілкування, висловлює у делікатній формі своє непогодження з пропозиціями ровесника, його діями із розподілу ролей, іграшок, обов'язків. Для реалізації ролі широко використовує різні засоби виразності (емоційно-виразні рухи, міміка, пантоміміка, тембр голосу, рольове мовлення), ділиться з дорослими та однолітками враженнями після гри. Адекватно оцінює результати власних дій та дій товаришів по команді, виявляє взаємну прихильність, надає перевагу грі як провідній діяльності; використовує власний досвід для створення ігор; здатна гратися сама та з однолітками, виявляє вміння залучити до гри партнерів; намагається творчо розвивати сюжет або придумувати ігри.</p>
Участь батьків	
<p>Підтримка батьками процесу формування ігрової компетентності дитини відбувається шляхом визнання самоцінності вільної гри, що потребує:</p> <ul style="list-style-type: none"> • забезпечення дитини відповідними до віку іграшками та предметами, пояснення за необхідності про призначення іграшок та правил їх безпечного застосування; • виявлення батьками поваги до гри як провідного виду діяльності дитини, емоційної, позитивної реакції на самостійні ігри дітей; • прояву щирого інтересу до ігор дитини в садочку й урахуванні її ігрових інтересів у домашніх умовах; • організації спільної з дитиною гри, придумування нових ігор з іграшками; • підтримки бажання дитини грати з іншими дітьми, створення ситуацій для ігор у колі інших дітей, спонукання дитини до обговорення ігрових вражень; • збагачення емоційної сфери дитини враженнями від театральних, літературних творів з подальшим відображенням їх у грі; • підтримки традиції радитися з дитиною про придбання нових іграшок. 	
Освітній напрям «Дитина в соціумі»	
Соціально-громадянська компетентність	Здатність до прояву особистісних якостей, соціальних почуттів, любові до Батьківщини; готовність до посильної участі в соціальних подіях, що відбуваються у дитячих осередках, громаді, суспільстві та спрямовані на покращення спільного життя. Результат сформованості

соціально-громадянської компетентності засвідчує ціннісне ставлення дитини до себе, своїх прав і прав інших, наявність уявлень про правила і способи міжособистісної взаємодії з членами сім'ї, родини, іншими людьми та вмінь дотримуватись цих правил в соціально-громадянському просторі, а також ціннісне ставлення та повагу до культурних надбань українського народу, представників різних національностей і культур.

Емоційно-ціннісне ставлення: демонструє інтерес до загальнолюдських цінностей (здоров'я, сім'я, повага і любов до батьків, роду, держави, Батьківщини, дружба, мир, доброта тощо), громадянських цінностей (обов'язки перед іншими людьми, повага прав, честі та гідності інших людей), цінностей спілкування, діяльності. Проявляє особистісні якості (самостійність, відповідальність, працелюбність, лідерство, людяність, спостережливість, справедливість, ініціативність, активність, креативність та інші) у взаємодії з іншими людьми. Виявляє зацікавленість до спілкування із знайомими дорослими, однолітками, молодшими та старшими за себе дітьми; проявляє обачливість до незнайомих людей. Демонструє інтерес до національних культурних цінностей свого народу та інших культур. Виявляє зацікавленість культурою українського народу, його історичним минулим, мовою, звичаями, традиціями. Емоційно реагує на власну участь та участь інших у різних видах діяльності: вміє співпереживати та співчувати, оптимістично ставитися до труднощів та визначати шляхи їх подолання. Виявляє почуття власної гідності як представника українського народу та громадянина; демонструє дружнє та неупереджене ставлення до дітей з особливими освітніми потребами. Демонструє відповідальність за свої вчинки.

Сформованість знань: має уявлення про місце кожної людини в соціальному середовищі; уявлення про себе як члена громади, суспільства; уявлення про свою сім'ю, родину, рід, рідну домівку, заклад дошкільної освіти, Батьківщину; знає і розповідає про державні та національні символи України, звичаї, традиції сім'ї та українського народу. Усвідомлює свою роль (у сім'ї, групі однолітків, місцевій громаді). Знає, що прізвище вказує на належність дитини до свого роду, родини, а ім'я — на її індивідуальність та неповторність, знає про окремі традиції і звичаї попередніх поколінь. Усвідомлює необхідність дотримання соціальних норм моралі й виявляє повагу до прав і свобод людини. Розуміє переваги розв'язання конфліктів, суперечок мирним шляхом. Демонструє відкритість до спілкування та взаємодії з представниками різних національностей і культур. Навички: ідентифікує себе та діє відповідно до соціальної ролі: донька / син, брат / сестра, онука / онук, друг / подруга тощо; демонструє елементарні навички емоційної саморегуляції, виражає почуття за допомогою слів, міміки, жестів; пояснює причину своїх емоцій, усвідомлює те, що інші люди переживають різні емоційні стани, їм буває радісно, боляче, образливо тощо. Звертається по допомогу до однолітків та знайомих та/або надає її, вміє отримувати задоволення від надання допомоги іншим. Дотримується соціальних

	<p>правил та норм поведінки, домовленостей у щоденній життєдіяльності; бере участь у визначенні та прийнятті правил співжиття в родині, групі закладу дошкільної освіти, колі друзів. Уміє порозумітися, домовитися з іншими в конфліктних ситуаціях, вживає у спілкуванні з дорослими й однолітками ввічливі слова. Пропонує ідеї для гри, долучається до різних видів діяльності, бере участь у прийнятті рішень щодо особистих питань та життя колективу. На рівні можливостей дошкільного віку визнає цінності демократії (готовність брати на себе відповідальність, вміння висловлювати власну думку та приймати думку іншого, вміння розв'язувати конфлікти шляхом діалогу; вміння слухати й спостерігати).</p>
<p>Участь батьків</p>	
<p>Підтримка батьками процесу формування соціально-громадянської компетентності може відбуватися шляхом:</p> <ul style="list-style-type: none"> • реалізації в родині принципів демократії, що ґрунтуються на повазі до особистості дитини та її прав; • створення умов для вибудовування міжособистісної, продуктивної і толерантної дитячо-батьківської взаємодії; • розмов про права дитини, моделювання відповідної поведінки та висловлювання особистих поглядів і думок задля набуття соціального досвіду; • залучення дитини відповідно до її вікових можливостей до участі в житті сім'ї / родини, закладу дошкільної освіти, громади в різних формах дозвілля, спільних подорожей, прогулянок тощо; • залучення дитини до спостереження за об'єктами соціального довкілля у повсякденному житті та у процесі ігор, прогулянок, екскурсій, дозвілля, соціальних і благодійних акцій, проектів тощо; • розповідання дитині про важливі події в житті сім'ї / родини, міста, громади; • обговорення різних прикладів і моделей поведінки, зокрема з власного досвіду про взаємини з іншими людьми, про повсякденну діяльність та значущі події, у яких доведеться брати участь дитині; • заохочення дитини до спілкування й участі в спільних справах, наприклад, пошук інформації, відповідей на запитання, врахування дитячих інтересів та побажань у плануванні родинного дозвілля; надання дитині права вибору способів діяльності, дій, висловлювання власної думки тощо; • моделювання життєвих ситуацій для формування готовності дитини до посильної участі в демократичних процесах, що відбуваються у дитячих осередках, громаді, суспільстві. 	
<p>Освітній напрям «Мовлення дитини»</p>	
<p>Мовленнєва компетентність</p>	<p>Здатність дитини продукувати свої звернення, думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання за допомогою вербальних і невербальних засобів. Мовленнєва компетентність об'єднує фонетичний, лексичний, граматичний, діалогічний, монологічний складники та засвідчує їх взаємозалежність і взаємозумовленість.</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє любов до рідної мови, повагу до державної мови, мов представників національних меншин України, мов міжнародного спілкування. Незалежно від національної</p>

належності дитина, як громадянин України, виявляє інтерес та позитивне ставлення до української мови як державної, прагнення до вільного спілкування з іншими дітьми і дорослими українською мовою. Виявляє інтерес до оволодіння надбаннями української культури в її етнічному різноманітті, а також відповідними до віку зразками світової культури. Отримує задоволення від відчуття краси української мови. Коректно виявляє власне емоційне ставлення до предмета розмови і співрозмовника та корегує його залежно від ситуації спілкування.

Сформованість знань: розуміє, що в Україні українська мова є державною; усвідомлює звуковий склад рідної мови, спираючись на розвинений фонематичний слух і мовленнєве дихання. Має збалансований запас слів із різних освітніх напрямів, що дає змогу добирати найбільш точні слова відповідно до ситуації мовлення; знає і називає ознаки, якості, властивості предметів, явища, події. У словнику наявні слова всіх частин мови, різного типу творення, слова різної складності, синоніми, антоніми, епітети, метафори, багатозначні слова; фразеологічні звороти; знає прислів'я, і приказки, утішки, загадки, скоромовки, форми звертання до дорослих і дітей. Має елементарні знання норм культури мовлення (привітання, прохання, вибачення, подяка, комплімент тощо).

Навички: ефективно спілкується рідною мовою, свідомо намагається говорити виразно і правильно, чітко промовляючи звуки і слова відповідно до орфоепічних норм української мови; регулює дихання і темп у процесі мовлення; володіє силою, висотою, тембром голосу, володіє вербальними і невербальними засобами виразності. Виявляє навички звукового аналізу простих слів. Вживає всі частини мови, граматичні категорії, різні за складністю типи речень; володіє елементарними навичками корекції та самокорекції мовлення; узгоджує слова у словосполученнях і реченнях згідно з мовними нормами (рід, число, відмінок, дієвідміна, клична форма тощо). Ініціює і підтримує розпочату розмову в різних ситуаціях спілкування, відповідає на запитання співрозмовника і звертається із запитаннями, орієнтується в ситуації спілкування, вживає відповідні мовні і немовні засоби для вирішення комунікативних завдань; дотримується правил мовленнєвої поведінки та мовленнєвого етикету. Складає різні види розповідей: описові, сюжетні, творчі (розповіді-повідомлення, роздуми, пояснення, етюди), переказує художні тексти, складає за планом вихователя і самостійно казки і різні види творчих розповідей; розповідає про події із власного життя, за змістом картини, художніх творів, на запропоновану тему, за ігровою та уявлюваною ситуаціями, за результатами спостережень та власної діяльності; самостійно розповідає знайомі казки, переказує зміст художніх творів, користується пояснювальним мовленням (пояснити хід наступної гри, майбутній сюжет малюнка, аплікації, виробу); планує, пояснює і регулює свої дії; імпровізує, розмірковує про предмети, явища, події, друзів; робить елементарні узагальнення, висновки; висловлює зв'язні самостійні оцінні судження стосовно різних явищ, подій, поведінки людей, героїв художніх творів. Виявляє

	<p>здатність до словесної творчості у різних видах мовленнєвої діяльності.</p> <p>Комунікативна компетентність — здатність дитини до спілкування з однолітками і дорослими у різних формах конструктивної взаємодії; здатність підтримувати партнерські стосунки, заявляти про свої наміри і бажання, узгоджувати свої інтереси з іншими, домовлятися, за потреби аргументовано відстоювати свою позицію.</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення: виявляє інтерес до активного спілкування з іншими людьми; у різних повсякденних ситуаціях, і при безпосередньому контакті, і в телефонній розмові або спілкуванні в інтернеті. Цінує гарні стосунки з рідними, знайомими, друзями, тому намагається не конфліктувати, враховувати інтерес інших, узгоджувати з ними свої дії, діяти разом, злагоджено.</p> <p>Сформованість знань: знає і володіє етикетними комунікативними формулами (привітання, звертання, прохання, висловлення подяки, вибачення тощо); різні форми мовленнєвих висловлювань відповідно до ситуацій. Має початкові уявлення про способи, переваги і недоліки цифрової комунікації.</p> <p>Навички: вільно й невимушено вступає в розмову з дітьми і дорослими, використовуючи різні форми звертання та репліки; виявляє ініціативу в спілкуванні, будує різні типи діалогу між двома-чотирма дітьми; виявляє здатність домовлятися («Нумо так...»), звертатися по допомогу («Допоможіть мені, будь ласка»), пропонувати допомогу («Я можу вам допомогти»); використовує різні вербальні та невербальні засоби для привітання, висловлення подяки тощо; володіє різними формами мовленнєвих висловлювань (питання, зустрічне питання, згода, уточнення, заперечення, сумнів, прохання, вимога, ігрова вимога, дозвіл, порада, відмова, спонукання, задоволення, здивування, вдячність, жаль, невдоволення, вдячність, пояснення, міркування, доказ та ін.) відповідно до різних ситуацій спілкування з дорослими та однолітками. Може проаналізувати та пояснити причини виникнення суперечливих чи конфліктних ситуацій, виявляє суперечності (невідповідності) та аргументи «за» і «проти», висуває версії можливого розгортання подій («Що б сталося, якби...?», «Слід вчинити так..., тому що...» та ін). Бере участь у перемовинах. Тримається в діалозі невимушено, розмовляє тактовно.</p>
Художньо-мовленнєва компетентність	<p>Здатність відтворювати художньо-естетичні враження від сприйняття літературних і фольклорних творів засобами різних видів художньо-мовленнєвої діяльності, що засвідчує ціннісне ставлення дитини до художнього слова як культурного явища, друкованої чи електронної книжки, достатній для художньої комунікації рівень літературної обізнаності.</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення: інтерес до художнього слова, друкованої чи електронної книжки. Виявляє бажання висловлювати свої почуття в образному мовленні, активно зацікавлене ставлення до мовленнєвої творчої діяльності, як організованої, так і ініціативної, у</p>

	<p>різних її формах. Охоче відтворює враження від літературних творів різними засобами художньо-мовленнєвої діяльності. Виявляє бажання користуватися книжками як джерелами інформації та задоволення. Виявляє інтерес та задоволення від участі в розігруванні щедривок, колядок, закличок, у сюжетно-рольових іграх за мотивами літературних творів, промовлянні текстів народних ігор.</p> <p>Сформованість знань: знає і називає не менше трьох-чотирьох імен письменників і поетів, не менше восьми-десяти літературних або фольклорних творів. Може пояснити особливості основних літературних і фольклорних жанрів. Усвідомлює і може пояснити значення образних слів (порівняння, епітети), доцільність їх вживання в поетичному тексті та прозі.</p> <p>Навички: підтримує бесіду про зміст, ідею, характери та вчинки героїв твору, відповідає на запитання дорослого, висловлює свої враження, переживання, оцінно-етичні судження стосовно персонажів, співвідносить оцінки літературних героїв з власною поведінкою, реальними подіями; переповідає відомі казки, оповідання; усвідомлює та пояснює зміст прислів'їв, приказок, доречно використовує їх у мовленні; відгадує описові загадки; інтонаційно передає різні почуття при виконанні літературних творів; відтворює в мовленні образні вислови з художнього тексту; чітко промовляє скоромовки, чистомовки, прислів'я та приказки; бере участь у мовних іграх. На основі засвоєного зразка складає невеличкі розповіді, казкові історії за змістом скоромовок, прислів'їв, власні описові та порівняльні загадки, лічилки, колісанки; придумує іншу кінцівку літературного твору, доповнює текст казки, оповідання додатковими епізодами.</p>
Участь батьків	
<p>Підтримка батьками процесу формування мовлення дитини може відбуватися шляхом:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розвитку мовленнєвих навичок дитини: <ul style="list-style-type: none"> – дотримання у розмовах з дитиною правил літературної мови, своєчасного виправлення мовлення дитини; – привертання уваги дітей до звукового складу рідної мови, регулярного залучення дітей до ігор на визначення місця звука в слові; – розмов з дитиною, спонукання її до запитань, пояснення незнайомих дітям слів; – використання різних життєвих ситуацій для спонукання дитини до опису предметів й об'єктів, розповідання про різні події, переказування змісту мультфільмів і прочитаних книжок; – створення ситуацій (у магазині, у поліклініці, на дитячому майданчику тощо), які б забезпечили вправлення дитини у зверненні до дорослого чи дитини із запитанням чи пропозицією; – організації пізнавальних бесід з дитиною як рівноправним співрозмовником, що передбачає спонукання її до висловлення своєї думки, допомогу в розмірковуванні, аргументуванні, доведенні справедливості своїх припущень; – привчання дитини до планування власних дій, чіткого промовляння послідовності кроків до реалізації задуманого; до аналізу одержаного результату та шляхів досягнення задуманого; • розвитку комунікативних навичок дитини: <ul style="list-style-type: none"> – нагадування дитині про необхідність дружнього спілкування (привітання, прохання про 	

- допомогу, пропонування допомоги чи підтримки, висловлення подяки), демонстрації власного позитивного прикладу такої поведінки;
- демонстрації їй способів комунікації за допомогою гаджетів, обговорення їхніх переваг і недоліків порівняно з живим спілкуванням;
 - надання можливості дитині брати участь у розмові з близькими чи знайомими по телефону, допомоги в засвоєнні базових мовних формул телефонної розмови;
 - вправляння дитини у вживанні етикетних комунікативних формул з різними категоріями людей (діти / дорослі, знайомі / незнайомі, різних за статусом) у різних життєвих ситуаціях;
 - обговорення з дитиною конфліктної ситуації, що трапилась, того, як можна було б їй запобігти, полегшити, якщо б побудувати суперечливий діалог по-іншому;
- **розвитку художньо-мовленнєвих навичок дитини:**
- виявлення батьками ціннісного ставлення до книжки як до джерела пізнання;
 - облаштування книжкового куточка, полицки, спільного придбання книжок;
 - підтримки бажання дитини збагачувати свій літературний досвід, розповіді про свої улюблені книжки, пригадування того, які з книжок були вашими друзями в дитинстві;
 - запровадження ритуалу щоденного читання книжки з подальшим обговоренням особливостей характеру та поведінки різних персонажів; проведення паралелей книжкової історії з реальним життям дитини;
 - запрошення дитини виразно декламувати улюблені вірші на родинних зібраннях, народних святах;
 - влаштування літературно-мовленнєвих ігор із загадуванням-відгадуванням загадок, складанням інших кінцівок до знайомих текстів, ігор за змістом літературних творів.

Освітній напрям «Дитина у світі мистецтва»

<p>Мистецько-творча компетентність</p>	<p>здатність дитини практично реалізовувати свій художньо-естетичний потенціал для отримання бажаного результату творчої діяльності на основі розвинених емоцій та почуттів до видів мистецтва, елементарно застосувати мистецькі навички в життєвих ситуаціях під час освітньої та самостійної діяльності.</p> <p>Результатом набуття мистецько-творчої компетентності є елементарна обізнаність дитини у специфіці видів мистецтва (художньо-продуктивній, музичній, театральній); ціннісне ставлення до мистецтва і мистецької діяльності; прагнення сприймати мистецтво тощо.</p> <p>Емоційно-ціннісне ставлення: емоційно відгукується на прояви краси в довкіллі, побуті та творах мистецтва, виявляє ціннісне ставлення до творчості художників, музикантів, співаків, танцівників, письменників. Виявляє інтерес до мистецької діяльності (художньо-продуктивної, музичної, театралізованої). Позитивно відгукується на пропозиції включення в різні види мистецько-творчої діяльності (малювання, ліплення, аплікація; слухання музики, співи, музична гра, музично-ритмічні рухи, гра на дитячих музичних інструментах; театралізація малих літературних творів, розігрування спектаклю). Отримує задоволення від мистецької діяльності.</p> <p>Сформованість знань: має елементарні уявлення про види мистецтва (художньо-продуктивне, музичне, театральне). Розуміє мистецтво як результат творчої діяльності митців, виконавців. Виявляє інтерес до творів різних видів мистецтва, впізнає знайомі твори, проявляє до них</p>
--	--

особисте ставлення, висловлює враження від мистецтва, інтерпретує твори. Сприймає та емоційно реагує на художній образ, елементарно аналізує засоби художньої виразності у творах мистецтва різних видів і жанрів. Вирізняє специфіку образу мистецтва художньо-продуктивного, декоративно-ужиткового, музичного, танцювального, театрального. Розуміє призначення зображувальних матеріалів, театрального реквізиту, атрибутів для образотворчої, театралізованої, музичної діяльності; здатна до реалізації творчого задуму за їх допомогою. Має уявлення про музичну гру, пісню, хоровод, танець, інструментальну музику. Розуміє зміст і колективний характер театральної вистави, знає різні види театру (ляльковий, тіньовий, настільний тощо).

Навички: пов'язує яскравість образу, зміст твору з кольорами, композицією, формою; звуками, ритмами, динамікою, темпом, рухами; мімікою, жестами, римами, монологами, діалогами. Здатна розрізнити основні жанри живопису (портрет, пейзаж, натюрморт, казковий, анімалістичний), музики (вокальні, інструментальні), вистави різних театрів (ляльковий, музичний). Знаходить просту аналогію між життям і змістом твору, використовує здатність споглядати і услуховуватися в докільля для бачення краси у побуті та мистецтві, набувати художньо-продуктивного досвіду мистецької діяльності. Володіє доступними техніками та відображає ними життєві враження та почуття. Виявляє вміння використовувати техніки художньо-продуктивної та декоративно-ужиткової діяльності, експериментує з зображувальними матеріалами, створює художні образи. Має найпростіші навички виконавської культури (декламує, передає рухами характерні ознаки персонажу) та культури глядача (володіє елементарною культурою поведіння під час свят, концертів в освітніх та мистецьких закладах). Має домірні вікові навички співу, слухання музики, музично-ритмічних рухів, гри на дитячих музичних інструментах. Виявляє музикальність, уміння передавати настрої, емоції, почуття в музично-руховій і пісенній творчості, музикуванні та музичній грі. Виявляє навички образного мовлення, акторські здібності. Запам'ятовує сюжетну послідовність спектаклю, своєчасно включається в театралізовані дії. Ідентифікує почуття та вчинки персонажів із власними. Використовує побутові речі як атрибути театралізованої діяльності. Співпрацює з дітьми, зокрема з особливими освітніми потребами, й дорослими заради спільного успіху під час мистецької діяльності — художньо-продуктивної, музичної, театралізованої, розваг, свят. Відгукується на пропозиції щодо оздоблення інтер'єру (на свята), долучається до дорослих під час декорування приміщення. Виявляє елементи естетичного смаку та підтримує естетичні прояви у побуті (доцільність вибору одягу до ситуації, культура прийому їжі, сну, відпочинку та праці, культура поведінки й дотримання елементарних правил етикету під час святкувань). Демонструє за власним бажанням досвід мистецьких дій у самостійній художній діяльності. Виявляє елементарні навички рефлексії — обмірковує з іншими свій мистецький досвід, враження, ставлення до мистецької діяльності.

Участь батьків

Підтримка батьками процесу формування мистецько-творчих навичок дитини може відбуватися шляхом:

- заохочення бажання дитини займатися мистецькими видами діяльності;
- спостережень, позитивної оцінки та підтримки мистецьких вподобань дитини;
- схвалення вільного самовираження дитини в самостійній художній діяльності;
- ігор в акторів, ляльководів, оповідачів, ведучого і учасників концерту;
- участі в експериментуванні з різними зображувальними матеріалами, звуками, рухами, словами;
- слухання з дитиною дитячого пісенного репертуару, інструментальної музики, виконання колискових;
- заохочення дитини до словотворчості, римування, виявлення акторських здібностей;
- позитивної реакції на дитячі малюнки, вироби, співи, музично-ритмічні рухи, фрагменти театралізації, створення портфоліо творчих робіт;
- долучення до спільного перегляду мультфільмів з красивою народною і сучасною музикою, яскравими дитячими образами, підспівування, відтворення персонажів у пластиці, малюнку, сценках;
- влаштування сімейних свят, розваг з використанням мистецьких видів діяльності;
- відвідування з дитиною, зокрема й онлайн, театрив, виставок, музеїв, галерей, концертів;
- активної участі у мистецьких проєктах, святах, розвагах, конкурсах, майстер-класах, інших формах мистецької діяльності, що організовує заклад дошкільної освіти;
- створення умов для виявлення мистецької компетентності у житті й побуті (уміння одягатися зі смаком, створювати затишок у приміщенні, надавати зіпсованим речам друге життя, декорувати, виявляти здатність до оздоблювання кулінарних виробів).